

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 27.8.2013
čj. SRS 046337/2013

Oblastní odbor SRS

Jaselská 552/16

746 82 Opava

Zpráva č. 17 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 5.8.–25.8.2013

1. Počasí

Období začalo velmi teplým až horkým průběhem počasí. Ranní minimální teploty byly dost rozdílné, od 13 do 21 °C. Odpolední maxima se zvyšovala postupně do 8.8., kdy na řadě míst překročila 37 °C a kdy byly zaznamenány lokální teplotní rekordy téměř na celém území. Následovalo nejen prudké ochlazení o 10–15 °C, ale také dlouho očekávané srážky. Odpolední třicetistupňové teploty se vrátily ještě 18.–19.8. Následovalo opět významné ochlazení a dešťové srážky. Extrémní horka z počátku období vystřídal příjemné, většinou slunečné letní počasí. Srážky byly nedostatečné, jen občasné, místy však dosti vydatné, doprovázené bourkami a silným nárazovitým větrem.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Sklizeň obilnin a ozimých řepok je téměř u konce, pokračuje sklizeň brambor, jablek, švestek a některých dalších plodin. Provádí se podmítka po sklizených obilninách a řepkách, v řadě zemědělských podniků už začalo setí ozimých řepok. Ze škodlivých organismů jsou významné některé druhy mšic, v dalších okresech byly zjištěny první výskyty bázlivce kukuřičného. U náchylných odrůd jsou stále zjišťovány až silné výskyty padlí jabloně. Výskyty strupovitosti jabloně jsou na mnoha lokalitách celé oblasti hodnoceny jako střední na listech i plodech většinou neošetřovaných stromů. Na brukvovité zelenině nejsou výjimkou silné výskyty molice vlašovičnickové.

OBILNINY

Většina porostů obilnin je již sklizena.

KUKUŘICE (65–85 BBCH, plný květ až vosková zralost)

V dalších okresech byly zjištěny první výskyty imag bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*), a to 14.8. v okrese Šumperk (Vyšehoří) a v okrese Bruntál 22.8. (Slezské Pavlovice). V okresech Frýdek-Místek (Horní Tošanovice) a Olomouc (Holice u Olomouce) byly zaznamenány střední a silné nálety samců do feromonových lapáků, v okrese Přerov (Rokytnice) zaznamenali střední výskyt. Škody v porostech se silnými výskyty nebyly pozorovány.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1krát týdně od 20.6. do konce října.

Jako chemická ochrana se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. V oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice se ošetření proti dospělcům provede dva až tři týdny po zjištění prvního samce ve feromonovém lapáku při výskytu 35 a více samců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

OLEJNINY

Většina porostů ozimých řepok a část porostů máku je sklizena. V kulturách máku jsou zjišťovány většinou jen slabé výskyty chorob a škůdců.

MÁK SETÝ (RF 72–80 BBCH, začátek žloutnutí tobolky až plná zralost)

Střední výskyt **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)** zaznamenali na Olomoucku (Svéšedlice).

V období zrání tobolek se považuje za škodlivé napadení 5 a více % rostlin.

OKOPANINY

Dlouhodobé sucho, případně kolísání v přísunu vláhy působí problémy v porostech okopanin. Vlivem střídajícího se nedostatku a nadbytku vláhy dochází místy k praskání hlíz brambor, které je patrné zejména u některých odrůd, např. Adora nebo Dita. U cukrovky jsou některé porosty slabé a nevyrovnané, rostliny místy až zakrnělé a chlorotické. Výskyty škůdců, včetně mandelinky bramborové, jsou slabé.

BRAMBOR (RF 81–99 BBCH, první listy žloutnou až hlízy odloučené od stonků)

Výskyty **plísňé bramboru (*Phytophthora infestans*)** jsou na ošetřovaných porostech všeobecně slabé. U drobných pěstitelů, kde chemická ochrana není většinou prováděna vůbec, jsou výskyty naopak velmi silné, listová plocha je zcela zdecimována a dochází k ukončení vegetace.

Ošetření porostů brambor proti plísni bramboru se doporučuje v prodloužených intervalech v okolí všech sledovaných meteostanic.

Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Střední výskyt **terčovitě skvrnitosti bramboru (*Alternaria solani*)** byl pozorován v okrese Olomouc (Blatec).

Fungicidní ošetření prováděná proti plísni bramboru by měla být dostatečná i pro regulaci terčovitě skvrnitosti bramboru.

CUKROVKA (RF 39 BBCH, listy pokrývají 90 % povrchu půdy)

První výskyty **cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** hlásili 14.8. z okresu Šumperk (Dubicko). Výskyty jsou všeobecně slabé nebo nulové.

Ošetření se doporučuje provést 5–8 dnů po zjištění prvního výskytu. Pokud trvá vlhké a teplé počasí, druhé ošetření se provede po 14 dnech. Po polovině srpna se ošetření většinou už nedoporučuje.

Lokální střední výskyt **verticilliového vadnutí řepy (*Verticillium albo-atrum*)** pozorovali v okrese Opava (Opava-předměstí).

Jako preventivní ochrana se doporučuje široký osevní postup a likvidace posklizňových zbytků.

Ohniskově silně jsou porosty zaplevelené **merlíky (*Chenopodium sp.*)** v okrese Šumperk (Hrabová). Ohniska **plevelných řep (*Beta vulgaris*)** přerůstající kulturní plodinu jsou hlášeny z Prostějovska (Dubany, Olšany, Smržice).

CHMEL (RF 79–89 BBA, konec vývoje hlávek až sklizňová zralost)

Chmelnice jsou ošetřeny proti plísni chmele a svilušce chmelové. Na rostlinách jsou zjišťovány pouze slabé výskyty chorob i škůdců.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 77–85 BBCH, plod dosahuje asi 70 % konečné velikosti až pokročilé zrání)

Výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** na náchylných odrůdách v okrese Olomouc (Vilémov) je lokálně silný.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Střední výskyty **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech a většinou i na plodech byly zjištěny v okrese Olomouc (Náměšť na Hané, Vilémov).

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Silné výskyty **mšice jabloňové (*Aphis pomi*)** mimo intenzivní sady zaznamenali v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou, Plumlov, Smržice).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Střední výskyt **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigera*)** na kmenech a větvích jabloní byl zaznamenán v okrese Frýdek-Místek (Rychaltice).

V období pokročilého zrání se za škodlivý považuje výskyt kolonií vlnatky krvavé na 10 a více % víceletých větví.

V uplynulém období byly odchyceny do feromonových lapáků lokálně ještě zaznamenány střední výskyty a výrazné letové vlny samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)**, a to v okresech Olomouc (Vilémov u Litovle) a Přerov (Tučín).

Přilet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 79–89 BBCH, plod dosahuje asi 90 % konečné velikosti až konzumní zralost)

Střední výskyt **rzivosti slivoně (*Tranzschelia pruni-spinosae*)** hlásili z okresu Přerov (Penčice).

Napadení listů se sleduje jednorázově v období od počátku vybarvování plodů do sklizňové zralosti, fáze 81–87 BBCH (orientačně srpen až září) na průměrném vzorku odebraných 100 listů.

Škodlivý výskyt je při indexu napadení listů větším než 25 %.

Střední výskyty **mšic (*Aphididae*)** na neošetřovaných stromech slivoní v zahradách drobných pěstitelů zaznamenali v okrese Šumperk (Mohelnice).

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Střední až silné výskyty a výrazné letové vlny samců druhé generace **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** byly zaznamenány odchycením do feromonových lapáků v okresech Karviná (Nový Bohumín) a Prostějov (Kelčice). Střední až silná napadení plodů housenkami jsou zjišťována zejména na neošetřovaných stromech u drobných pěstitelů.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

Na brukvovité zelenině (zelí, květák, kedlubny) jsou na řadě lokalit v celé oblasti zjišťovány silné výskyty **molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*)**. Chemická ochrana je velmi problematická s ohledem na registraci účinných insekticidů.

RAJČE JEDLÉ

První zaznamenané výskyty **makadlovky (*Tuta absoluta*)** v České republice byly ověřeny v okrese Prostějov (Prostějov) 12.8. a v okrese Olomouc (Náměšť na Hané) 23.8. Zatímco v Prostějově škůdce způsobil totální likvidaci porostu skleníkových rajčat, v Náměšti na Hané byl zachycen ve feromonovém lapáku.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek